2024/2121

6.8.2024

Prohlášení o právních důsledcích rozsudku Soudního dvora ve věci Komstroy a obecné shodě o nepoužitelnosti článku 26 Smlouvy o energetické chartě jako základu pro rozhodčí řízení uvnitř EU

PŘIJATÉ ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ A EVROPSKÉ UNIE DNE 26. ČERVNA 2024

S OHLEDEM na Smlouvu o energetické chartě, podepsanou v Lisabonu dne 17. prosince 1994 (Úř. věst. L 380, 31.12.1994, s. 24) a schválenou jménem Evropských společenství rozhodnutím Rady a Komise 98/181/ES, ESUO, Euratom ze dne 23. září 1997 (Úř. věst. L 69, 9.3.1998, s. 1), ve znění případných pozdějších změn („Smlouva o energetické chartě“),

S OHLEDEM NA pravidla mezinárodního obyčejového práva kodifikovaná ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu (dále jen „Vídeňská úmluva“),

MAJÍCE NA PAMĚTI, že členové organizace pro regionální hospodářskou integraci ve smyslu čl. 1 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě tímto vyjadřují obecnou shodu o výkladu a použití smlouvy ve svých vzájemných vztazích,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že odstoupením od Smlouvy o energetické chartě není ovlivněno postavení člena organizace pro regionální hospodářskou integraci, který je signatářem tohoto prohlášení, ani se tímto nevylučuje zájem na vyjádření obecné shody o výkladu a provádění uvedené Smlouvy, dokud lze mít za to, že má ve vztahu k tomuto členovi právní účinky, a zejména s ohledem na čl. 47 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě,

S OHLEDEM NA Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „Euratom“) a obecné zásady práva Evropské unie a Euratomu,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že tam, kde je odkazováno na Evropskou unii v tomto prohlášení, se rozumí rovněž odkaz na jejího předchůdce, Evropské hospodářské společenství a následně Evropské společenství, do doby, než jej Evropská unie nahradila,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že v souladu s judikaturou Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti (Otázka Javoriny (polsko-československé pohraničí), poradní stanovisko, [1923] Sbírka SDMS, řada B, č. 8, bod 37) a Mezinárodního soudního dvora (Výhrady k Úmluvě o zabránění a trestání zločinu genocidia, poradní stanovisko, [1951] Sbírka rozhodnutí MSD, 15, 20), právo podat autoritativní výklad právní normy náleží výhradně smluvním stranám mezinárodní dohody v souvislosti s uvedenou dohodou,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že členské státy Evropské unie svěřily právo poskytovat směrodatný výklad práva Unie a Euratomu Soudnímu dvoru Evropské unie (SDEU), jak vysvětlil Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ze dne 30. května 2006, Komise v. Irsko (Mox Plant), C-459/03 (ECLI:EU:C:2006:345, body 129 až 137), v němž rozhodl, že výlučná pravomoc vykládat a provádět právo Unie a Euratomu se vztahuje na výklad a provádění mezinárodních dohod, jejichž stranami jsou Evropská unie, Euratom a členské státy, ve vztahu mezi dvěma členskými státy nebo Evropskou unií nebo Euratomem a členským státem,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že podle článku 344 SFEU a článku 193 Euratomu nejsou členské státy Evropské unie oprávněny předložit spor týkající se výkladu nebo provádění Smlouvy o EU, SFEU a Euratomu k jinému způsobu řešení, než který je v nich stanoven,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že ve svém rozsudku ze dne 6. března 2018 ve věci Achmea, C-284/16 (ECLI:EU:C:2018:158) Soudní dvůr rozhodl, že články 267 a 344 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání ustanovení mezinárodní dohody uzavřené mezi členskými státy, podle něhož může investor z jednoho z těchto členských států v případě sporu týkajícího se investic v druhém členském státě zahájit řízení proti tomuto druhému členskému státu u rozhodčího soudu, jehož pravomoc se tento členský stát zavázal přijmout,

PŘIPOMÍNAJÍCE důsledně opakovaný postoj Evropské unie, že Smlouva o energetické chartě nebyla zamýšlena k použití ve vztazích uvnitř EU a že záměrem Evropské unie, Euratomu a jejich členských států nebylo a ani nemohlo být, aby Smlouva o energetické chartě mezi nimi vytvořila povinnosti, neboť byla sjednána jako nástroj vnější energetické politiky Evropské unie s cílem vytvořit rámec pro spolupráci v oblasti energetiky se třetími zeměmi, zatímco vnitřní energetická politika Unie je naopak tvořena propracovaným systémem pravidel určených k vytvoření vnitřního trhu v oblasti energetiky, který upravuje výlučně vztahy mezi členskými státy,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ze dne 2. září 2021, Komstroy, C-741/19 (ECLI:EU:C:2021:655, bod 66) (rozsudek Komstroy), který potvrdil ve svém posudku 1/20 (ECLI:EU:C:2022:485, bod 47), rozhodl, že čl. 26 odst. 2 písm. c) Smlouvy o energetické chartě musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije na spory mezi členským státem a investorem z jiného členského státu ve věci investice uskutečněné tímto investorem v prvním členském státě,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že výklad Smlouvy o energetické chartě v rozsudku Komstroy ze strany příslušného soudu a odrážející obecnou zásadu mezinárodního práva veřejného se použije od schválení Smlouvy o energetické chartě Evropskou unií, Euratomem a jejich členskými státy,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že články 267 a 344 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání výkladu článku 26 Smlouvy o energetické chartě, který umožňuje rozhodnout spory mezi investorem z jednoho členského státu Evropské unie na jedné straně a jiným členským státem Evropské unie, Evropskou unií nebo Euratomem na straně druhé před rozhodčím soudem (rozhodčí řízení uvnitř EU), a

MAJÍCE NA PAMĚTI, že v každém případě, nelze-li spory vyřešit smírně, může se strana vždy rozhodnout předložit v souladu s vnitrostátním právem spory mezi členským státem (nebo případě Evropskou unií nebo Euratomem) a investorem jiné členského státu k řešení příslušným soudům nebo správním tribunálům, jak je zaručeno obecnými právními zásadami a dodržováním základních práv zakotvených mimo jiné v Listině základních práv Evropské unie,

SDÍLEJÍCE obecnou shodu vyjádřenou v tomto prohlášení, že v důsledku toho doložka, jakou je článek 26 Smlouvy o energetické chartě, nemohla v minulosti sloužit a nemůže nyní nebo v budoucnosti sloužit jako právní základ pro rozhodčí řízení zahájená investorem z jednoho členského státu ohledně investic v jiném členském státě,

OPĚTOVNĚ ZDŮRAZŇUJÍCE prohlášení č. 17 připojené k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu, v němž se připomíná, že Smlouvy a právní předpisy přijaté Unií na základě Smluv mají přednost před právem členských států a že zásada přednosti představuje kolizní normu v jejich vzájemných vztazích,

PŘIPOMÍNAJÍCE proto, že mezinárodní dohoda uzavřená členskými státy Evropské unie podle mezinárodního práva se za účelem vyřešení jakékoliv kolize norem může použít ve vztazích uvnitř EU pouze v rozsahu, v jakém jsou její ustanovení slučitelná se Smlouvami EU,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že v důsledku nepoužitelnosti článku 26 Smlouvy o energetické chartě jako právního základu pro rozhodčí řízení uvnitř EU se rovněž čl. 47 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě nemůže vztahovat na tato řízení a nebyl zamýšlen, aby se na ně vztahoval,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že v důsledku nepoužitelnosti článku 26 Smlouvy o energetické chartě jakožto právního základu pro rozhodčí řízení uvnitř EU, pokud probíhá rozhodčí řízení uvnitř EU, by signatáři tohoto prohlášení, jichž se toto řízení týká, ať už jako žalovaná strana nebo jako domovský stát investora, měli vzájemně spolupracovat, aby zajistili, že na existenci tohoto prohlášení bude upozorněn dotčený rozhodčí soud, což umožní učinit odpovídající závěr, pokud jde o neexistenci pravomoci soudu,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že by dále již neměla být zaregistrována žádná nová rozhodčí řízení uvnitř EU, a

SOUHLASÍCE s tím, že je-li přesto doručeno oznámení o zahájení rozhodčího řízení, smluvní strany, jichž se toto řízení týká, ať už jako žalovaný, nebo jako domovský stát investora, by měly vzájemně spolupracovat, aby zajistily, že na existenci tohoto prohlášení bude upozorněn dotčený rozhodčí soud, což umožní vyvodit náležitý závěr, že článek 26 Smlouvy o energetické chartě nemůže sloužit jako právní základ pro takové řízení,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že urovnání a rozhodčí nálezy v rozhodčích řízeních týkajících se investic uvnitř EU, které již nelze zrušit nebo zneplatnit a které byly dobrovolně splněny nebo s konečnou platností vykonány, by neměly být napadeny,

VYJADŘUJÍCE POLITOVÁNÍ nad tím, že rozhodčí nálezy, které již byly vydány, jsou nyní vydávány a mohly by být vydávány způsobem, který je v rozporu s pravidly Evropské unie a Euratomu, včetně výkladů Soudního dvora Evropské unie, rozhodčími soudy v rozhodčích řízeních uvnitř EU zahájených s odkazem na článek 26 Smlouvy o energetické chartě,

rovněž VYJADŘUJÍCE POLITOVÁNÍ nad tím, že tyto rozhodčí nálezy jsou předmětem vykonávacího řízení, a to i ve třetích zemích, že v probíhajících rozhodčích řízeních uvnitř EU domněle založených na článku 26 Smlouvy o energetické chartě rozhodčí soudy neodmítnou svou pravomoc a příslušnost a že rozhodčí instituce nadále registrují nová rozhodčí řízení a neodmítají je jako zjevně nepřípustná z důvodu neexistence souhlasu s předložením sporu k vyřešení v rozhodčím řízení,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že je proto nezbytné výslovně a jednoznačně zopakovat jednotný postoj Evropské unie a jejích členských států prostřednictvím nástroje, který znovu potvrdí jejich obecnou shodu o výkladu a provádění Smlouvy o energetické chartě, jak ji vykládá SDEU, v rozsahu, v jakém se týká rozhodčích řízení uvnitř EU,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že v souladu s rozsudkem Mezinárodního soudního dvora ze dne 5. února 1970, Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgie v. Španělsko) (Zprávy Mezinárodního soudního dvora 1970, s. 3, body 33 a 35) a podle vysvětlení SDEU v rozsudku Komstroy, mají některá ustanovení Smlouvy o energetické chartě upravovat dvoustranné vztahy,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že se každý takový nástroj týká pouze dvoustranných vztahů mezi Evropskou unií, Euratomem a jejich členskými státy navzájem a potažmo také investorů z těchto smluvních stran Smlouvy o energetické chartě, a že v důsledku toho se toto prohlášení dotýká pouze stran, které se řídí pravidly Evropské unie jako organizace pro regionální hospodářskou integraci ve smyslu čl. 1 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě, a nemá vliv na požívání práv vyplývajících ze Smlouvy o energetické chartě ostatními stranami Smlouvy o energetické chartě ani na plnění jejich povinností,

PŘIPOMÍNAJÍCE, že Evropská unie a Euratom a jejich členské státy informovaly ostatní smluvní strany Smlouvy o energetické chartě o svém záměru uzavřít dohodu o výkladu a provádění Smlouvy o energetické chartě,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že Evropská unie, Euratom a jejich členské státy tímto způsobem a v souladu se svými právními závazky podle práva EU a Euratomu, aniž je dotčeno jejich právo uplatnit takové nároky, které považují za vhodné ve vztahu k nákladům, které jim vznikly jako žalovaným v souvislosti s rozhodčími řízeními uvnitř EU, zajišťují úplné a účinné dodržování rozsudku Komstroy, nevymahatelnost stávajících nálezů a povinnost rozhodčích soudů okamžitě ukončit probíhající rozhodčí řízení uvnitř EU, a povinnosti rozhodčích institucí neregistrovat žádná budoucí rozhodčí řízení uvnitř EU v souladu s jejich příslušnými pravomocemi podle čl. 36 odst. 3 úmluvy ICSID a článku 12 rozhodčích pravidel SCC a povinnost rozhodčích soudů prohlásit, že jakékoli rozhodčí řízení uvnitř EU postrádá právní základ,

CHÁPAJÍCE, že se toto prohlášení vztahuje na rozhodčí řízení mezi investorem a státem, jehož stranami jsou Evropská unie nebo její členské státy ve sporech uvnitř EU na základě článku 26 Smlouvy o energetické chartě podle jakékoli úmluvy o rozhodčím řízení nebo souboru pravidel, včetně Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany jiných států (dále jen „úmluva ICSID“) a rozhodčích pravidel ICSID, rozhodčích pravidel Rozhodčího institutu Stockholmské obchodní komory (dále jen „SCC“), rozhodčích pravidel Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (dále jen „UNCITRAL“), i podle rozhodčího řízení *ad hoc*,

MAJÍCE NA PAMĚTI, že v návaznosti na toto prohlášení mají jeho signatáři v úmyslu formalizovat obecnou dohodu prostřednictvím vícestranné smlouvy, jejíž znění bylo sjednáno a parafováno signatáři tohoto prohlášení na znamení toho, že text je stabilní, a vynaložit veškeré úsilí, aby ve vhodnou dobu uložily své listiny o ratifikaci, schválení nebo přijetí této smlouvy,

PŘIHLÍŽEJÍCE k tomu, že ustanoveními tohoto prohlášení není dotčena možnost Evropské komise nebo jakéhokoli členského státu předložit věc na základě článků 258, 259 a 260 SFEU Soudnímu dvoru Evropské unie,

S OHLEDEM NA VÝŠE UVEDENÉ EVROPSKÁ UNIE A JEJÍ ČLENSKÉ STÁTY (DÁLE JEN „SIGNATÁŘI“)

PROHLAŠUJÍ, ŽE SDÍLEJÍ TUTO OBECNOU SHODU O NEPOUŽITELNOSTI ČLÁNKU 26 SMLOUVY O ENERGETICKÉ CHARTĚ JAKOŽTO ZÁKLADU PRO ROZHODČÍ ŘÍZENÍ UVNITŘ EU:

1. **Signatáři tímto v zájmu větší jistoty znovu potvrzují, že sdílejí obecnou shodu o výkladu a provádění Smlouvy o energetické chartě, podle níž článek 26 uvedené smlouvy nemůže a nikdy by nemohl sloužit jako právní základ pro rozhodčí řízení uvnitř EU.**

   Tato obecná shoda je založena na těchto prvcích práva Unie:

   i. **výkladu Soudního dvora Evropské unie, podle něhož se článek 26 Smlouvy o energetické chartě nepoužije ani neměl být nikdy použit jako základ pro rozhodčí řízení uvnitř EU, a**

   ii. **přednosti práva Evropské unie, na něž se odvolává prohlášení č. 17 připojené k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu, jakožto pravidlo mezinárodního práva upravujícího kolizi norem v jejich vzájemných vztazích, takže článek 26 Smlouvy o energetické chartě se v žádném případě nepoužije a nemůže použít jako základ pro rozhodčí řízení uvnitř EU.**

2. **Signatáři v zájmu větší jistoty znovu potvrzují, že sdílejí obecnou shodu na tom, že vzhledem k neexistenci právního základu pro rozhodčí řízení uvnitř EU podle článku 26 Smlouvy o energetické chartě nelze čl. 47 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě vztahovat, ani nemohl být vztahován na tato řízení. V tomto ohledu tedy čl. 47 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě nemůže mít žádné právní účinky ve vztazích uvnitř EU, pokud odstoupil od Smlouvy o energetické chartě před tímto prohlášením, ani nemá žádné právní účinky ve vztazích uvnitř EU, pokud signatář následně odstoupí od Smlouvy o energetické chartě.**

3. **Pro upřesnění je třeba uvést, že signatáři prohlašují, že v souladu s obecnou shodou vyjádřenou v odstavcích 1 a 2, a aniž je dotčena tato shoda, se článek 26 Smlouvy o energetické chartě nepoužije jako základ pro rozhodčí řízení uvnitř EU a že v tomto ohledu nebude mít čl. 47 odst. 3 Smlouvy o energetické chartě právní účinky ve vztazích uvnitř EU.**

4. **Odstavci 1 až 3 není dotčen výklad a provádění jiných ustanovení Smlouvy o energetické chartě v rozsahu, v jakém se týkají vztahů uvnitř EU.**

V Bruselu v jednom vyhotovení v jazyce anglickém, bulharském, českém, dánském, estonském, finském, francouzském, chorvatském, italském, irském, litevském, lotyšském, maďarském, maltském, německém, nizozemském, polském, portugalském, rumunském, řeckém, slovenském, slovinském, španělském a švédském

dne 26. června 2024.